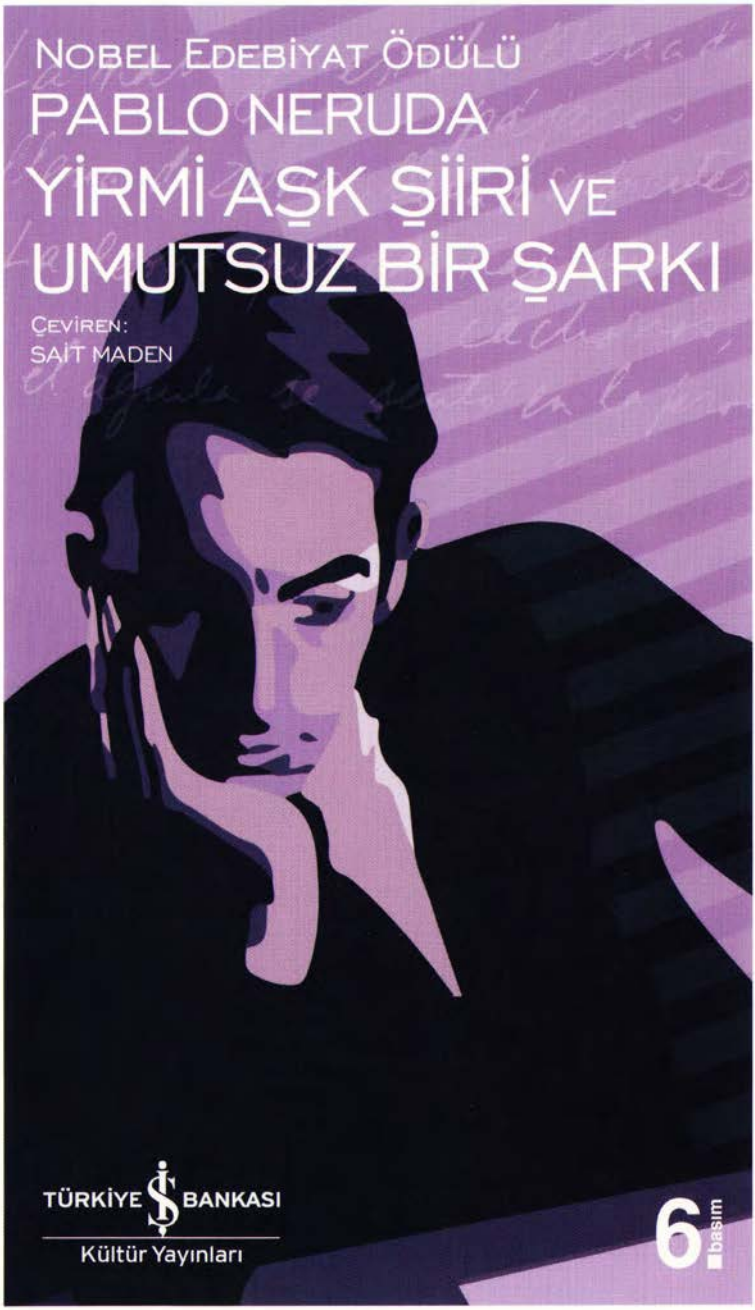
Modern Klasikler Dizisi - 42

PABLO NERUDA
YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI

ÖZGÜN ADI
VEINTE POEMAS DE AMOR Y UNA CANCIÓN DESESPERADA

COPYRIGHT © PABLO NERUDA AND FUNDACIÓN PABLO NERUDA, 1924

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASIM EYLÜL 2014, İSTANBUL
6. BASIM NİSAN 2020, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-245-0

BASKI: DÖRTEL MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Zafer Mah. 147. Sokak 9-13A Esenyurt İstanbul
Tel. (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: SAİT MADEN

(1931-2013): Şair, çevirmen, fotoğrafçı, ressam ve grafik tasarımcısı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi mezunudur. Kitap ve dergi kapağı, tiyatro dekoru, sinema afişi tasarımlarının yanında, logo, ambalaj ve etiket tasarımlarıyla da bilinir. Bir süre gazetecilik yaptıktan sonra kendi atölyesini kurdu. Grafik Sanatçıları Derneği'nin kurucularındandır. 1950 yılında *Varlık* dergisinin düzenlediği çeviri yarışmasında Baudelaire'den yaptığı "Moesta et Errabunda" çevirisiyle birinci oldu. Lorca, Neruda, Aragon, Paz, Eluard, Saint-John Perse ve Mayakovski'nin şiirlerini Türkçeye kazandırdı. 1996'da Çekirdek Yayınları'nı kurdu.

Modern
Klasikler
Dizisi -42

Pablo Neruda

20 Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı

Çeviren ve resimleyen:
Sait Maden

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Önsöz gibi vii

20 AŞK ŞİİRİ

1. Kadın vücudu, o ak tepeler, ak oyluklar 3
2. Ölümlü aleviyle sarar aydınlık seni 7
3. Çamların sonsuzluğu, çatlayan dalga sesi 11
4. Fırtına sabahı bu 15
5. Duyasın diye beni 19
6. Geçen güzkü halinle anımsıyorum seni 23
7. Eğilip akşamları gamlı bir ağ salarım 27
8. Beyaz arı, gönlümde baldan esrik, vızıldar 31
9. Terebentinle, uzun öpüşmelerle sarhoş 35
10. Yeniden yitirdik bu alacakaranlığı 39
11. İki dağ arasına demirlemiş yarımay 43
12. Göğsün yeter benim yüreğim için 47
13. Ateşten haçlarla damgaladım 51
14. Oyuncaklardır günler dünya aydınlığında 55
15. Seviyorum susmanı, yokluk gibisin çünkü 61
16. Alacakaranlıkta bir bulutsun göğüme 65
17. Düşünüp gölgeler avlarken derin yalnızlıkta ağlarla 69
18. Seni seviyorum burada 73
19. Esmer, uçarı kızım, o meyveler olduran 77
20. Bu gece en hüzünlü şiiri yazabilirim 81

VE UMUTSUZ BİR ŞARKI

Anıların yükseliyor gecemin içinden 87

Neruda için 95

Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı Neruda'nın bir gençlik ürünü. Yapıt 1924'te yayımlandığında yirmi yaşındadır ozan. Şili'nin Santiago kentinde, bir öğrenci pansiyonunda, 1921'den beri aç, yoksul bir yaşam sürdürmekte, Fransızca dersleri almaktadır. Gününü, gecesini şiire vermektedir hep. Yayımlanmış bir kitabı vardır daha şimdiden: *Crepusculario* (Akşam Alacası). Oturduğu pansiyonun balkonundan seyredilmiş olağanüstü güzellikte günbatımlarından esinlenilerek yazılmıştır bu yapıttaki şiirler.

Başkentin gürültülü yaşamına ayak uyduramayan, tedirgin bir öğrencidir. Kırk yıl sonra, şiir diliyle söylenmiş uzun bir yaşamöyküsü biçiminde tasarladığı ve 1964'te yayımladığı *Me-*

morial de Isla Negra (Kara Ada Şiirleri)* adlı yapıtında şöyle anlatır o günleri:

MARURİ SOKAĞINDAKİ PANSİYON

Maruri bir sokak.
Karşı karşıya değildi evler, sevmezlerdi birbirlerini,
yine de yan yanaydılar,
duvar duvara, fakat pencereleri
bakmazdı sokağa, konuşmazlardı,
öyle sessizdiler.

Bir kâğıt uçuyor havalanır gibi ağaçtan
kışın kirli bir yaprak.
Akşam ortalığı tutuşturuyor. Kaygı içinde
yok oluveren bir ateş boşaltıyor gök.
Kara sis balkonları örtüyor.

Açıyorum kitabımı. Yazıyorum
bir maden ocağının çukurunda sanıp kendimi,
bir ıslak, tıpssız dehlizde.
Biliyorum ki şimdi kimse yok
evde, sokakta, acı kentte.
Bir mahkûmum açık kapısının önünde,
açık dünyanın önünde,
akşam alacasında gamlı, şaşkın bir öğrenciyim;
çıkıyorum işte o zaman şehriye çorbasına
ve iniyorum ardından yatağa ve yarına.

Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı böyle bir ortamda yazılır. *Crepusculario*'dan sonra daha kişilikli, daha kendinden bir şiire yönelme gereğini duymuştur ozan, bu bilinçle çalışmıştır yeni kitabına. *Confieso que he vivido* (Yaşadığımı İtiraf Ediyorum) adlı yapıtında açıkladığına göre, acılarla dolu bir bildiri sayılabilirdi bu kitap. Gençliğindeki üzüntüler, tutkular, özlemler, yurdunun güney kesimlerinin görkemli doğası iç içedir bu yirmi şiirde.

Memorial de Isla Negra'da *Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı*'yı oluşturan etkenleri biraz daha açığa kavuşturur Neruda. Yapıtın *"1921"* başlıklı şiirini okuyalım:

Bayram şarkısı... Ekim,
ödüllü ilkyazın:
muhteşem sesli bir maskara gümbür gümbür okuyor

---

* Çevirmen bu yapıtı önce *Kara Ada Defteri* adıyla çevirmiş (Altın Kitaplar, 1971); daha sonra *Kara Ada Şiirleri* adıyla yayımlamıştır (BFS, 1985; Cem, 1991; Çekirdek Yayınlar, 1998-2004).

delilik üstüne yazdığım şiiri
ve ben, keskin incecik
kara bir kılıçtan, maskeler, yaseminler arasında
yürüyorum içime kapanıp yine,
kalabalığı ortadan yarıp o kara acısıyla
Güney'den esen rüzgârın, serpantin
çıngırakları ve kıvrımları altında.

Sonra sonra, birer birer,
satırdan satıra evde, sokakta
filizlendi yeni kitap,
20 şiir tuz tadında
yirmi kadın ve deniz dalgası gibi,
ve sılaya dönüş yolculuğunda
büyük ırmağıyla Puerto Saavedra'nın
ve ürküten çarpışıyla okyanusun
bir yalnızlıkla aşktan daha yeni koparılmış
bir öpüş arasında: yaprak yaprak,
usul usul uyanmış gibi bir ağaç,
doğdu fırtınalı, küçük kitap da.

.....

Kimdir bu şiirlerdeki kadın diye sık sık sormuşlardır Neruda'ya. "Yanıtlaması güç bir soruydu," diyor Neruda, "o melankoli dolu şiirlerimde geçen kadınlar diyelim ki Marisol'dür, Marisombra'dır. Marisol kocaman yıldızlarıyla büyüleyici taşranın idilidir; Temuco'nun (ozanın büyüdüğü kentin) ıslak göğü gibi karanlıktır gözleri. Neşesiyle, canlı güzelliğiyle fışkırır kitabın her sayfasından. Limanın sularıyla, dağlara vurmuş ay ışığıyla çerçevelidir. Marisombra ise başkentteki öğrenci kızdır. Gri beresiyle, tatlı bakışlarıyla. Hanımeli kokan bir aşk. Büyük kentin gizli köşelerinde heyecan dolu buluşmalar."

Yine *Memorial de Isla Negra*'nın "Aşklar: Kent" adlı şiirinde *Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı*'nın arka yüzeylerini oluşturan gizlere az daha yaklaşırız:

Öğrencinin aşkı ekim ayı geldi mi,
yoksul sokaklarda tutuşmuş kiraz ağaçlarıyla
ve çınlatan bir tramvayla sokak köşelerini;
su gibi kızlarla, yoğrulmuş
bedenlerle Şili balçığından, kar ve kilden
ve ışık ve kara geceden, hepsi bir arada,
yatağa serpilmiş hanımelleri
Rosa, Lina ya da Carmen'le, soyunmuş duran,
gizemlerinden arınmışlar da belki

ya da gizem kesilmişler de
düşer düşmez kucağına, sarmalına, kulesine
ya da tufanına ağızların, yaseminlerin.
Dün müydü, yarın mı? Nereye kaçtı
o kısacık ilkyaz? Eşsiz uyumu ey
elektriklenen belin,
tohumun o parıldayan kırbaç çalışı
tünelinden fırlayıp dişi türe
ve yenik düşen akşam sonrası bir sümbüle
yarı uyku içinde, arasında kâğıtların,
yeni bitmiş dizelerimin,
saf maya ile, dalgayla,
güvercinle ve saçla.

.....

Yıldırım aşklar, ateşli
ve hızlı aşklar, anahtar anahtara,
bölünmüş olmanın kıvancıyla dopdolu!
Düşünürüm: şiirim kök saldı
o tek yalnızlıkta değil bir gövdenin içinde
ve başka bir gövdede, ayın gergin tenine
yeryüzünün bütün öpüşleriyle.

Neruda adını ilk duyuran yapıttır *Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı.* Hem kendisinin hem de çağdaş ozanlardan pek çoğunun pek az yapıtı bu ufacık kitabın yaygınlığına ulaşabilmiştir. Daha 1960'larda Buenos Aires'deki Losada Yayınevi milyonuncu baskıyı satışa çıkarıyordu. Bu sayı şimdilerde kaça ulaşmıştır kim bilir?

Nerden geliyor bu başarı? Neye dayanıyor? Ta 1929'dan beri Latin Amerika'nın bütün kentlerinde, okul çevrelerinde olsun, arkadaş toplantılarında, meyhanelerde, fabrikalarda, *hacienda*'larda olsun, okunup durmasındaki giz ne?

Çok açık, Neruda, daha yirmisindeki o çırak ozan, bu küçük kitapta kendi yürek çırpıntılarını açıklamaya çalışırken, farkına varmadan, her çağdaki, her toplumdaki ilkgençlik çırpıntılarını da anlatmıştı. Ve kendi büyük şarkısının temellerini atıyordu bu ilk şarkılarla.

Zamanla kendi şarkıları olmaktan çıktı bu şarkılar, herkesin gönlüne, tutkularına, özlemlerine uygun bir kimlik kazandılar. Temel bir gerçeği kavramıştı Neruda: aşkın mutsuzluğunu. Aragon'un "Il n y a pas d'amour heureux" şiirindeki, "Sevenler bahtiyar olmaz" diyen Türkçe şarkıdaki gerçeği. Ve bunu süssüz, dolambaçsız, içtenlikli bir sesle söylüyordu.

SAİT MADEN

1

Kadın vücudu, o ak tepeler, ak oyluklar,
dünyayı andırıyor sere serpe duruşun.
Benim hoyrat ve çiftçi vücudum kazar seni
ve toprağın dibinden fırlatır oğulunu.

Issız bir tünel oldum. Kuşlar kaçardı benden
ve yaman salgınıyla gece kaplardı beni.
Seni bir silah gibi dövdüm yaşamak için,
yayıma ok gibi hem, sapanıma taş gibi.

Yine de öç saati geçer, severim seni.
Ten ve yosundan gövde, istekli, diri sütten.
Ah göğüs kâseleri! Ah gözleri yokluğun!
Ah o kasık gülleri! Ah üzgün, usul sesin!

Lûtfunla kalacağım, kadın vücudu, senin.
Susuzluğum, sınırsız özlemim, silik yolum!
Karanlık arklar, bitmez susuzluğun aktığı,
yorgunluğun aktığı, ve acıların, sonsuz.

2

Ölümlü aleviyle sarar aydınlık seni.
Yaslanırsın düşünceli, solgun, acılı
o çevrende fır dönen
eski sarmallarına akşam alacasının.

Ey sevdiğim, suskunum,
bu ölüler saati ıssızlığında yapyalnız
ve ateşin yaşamlarıyla dolu,
saf mirasçısı yok olup giden günün.

Güneşten bir salkım düşer karanlık giysine.
Gecenin büyük kökleri
fışkırır birdenbire ruhundan
ve sende gizli ne varsa döner dışarı,
bir soluk, bir mavi halk
yepyeni doğar senden ve beslenir böylece.

Ey yüce, ey doğurgan ve mıknatıslı kölesi
bu bir kara, bir yaldız olan çemberin:
dik, bakımlı, kusursuz ve capcanlı bir yaratılış
ki solar çiçekleri ve hüzün içindedir.

3

Çamların sonsuzluğu, çatlayan dalga sesi,
ışıkların usuldan oyunu ve ıssız çan,
gözlerine alacakaranlık inmiş, yavrum,
dünya sedefi, sende yeryüzüdür şakıyan.

Sende ırmaklar şakır ve ruhum onlarla hep
istediğince kaçar istediğin bir yere.
Yolumu belirtsen de umut yayında senin
oklarımı art arda salsam delicesine.

Çevremde görürüm o sislerden kemerini,
kaçan saatlerimi kıstırır sessizliğin,
öpüşlerim demirler saydam, taş kollarında,
yuvadır onlar benim ıslak isteğim için.

Aşkın boyayıp katladığı gizemli sesin
o çınlayan ve sönüp gidiveren akşamla!
Karanlık saatlerde öyle katlanır, gördüm,
rüzgârın ağzındaki başaklar tarlalarda.

4

Fırtına sabahı bu
yazın bağrında.

Bulutlar ak veda mendilleri gibi gidiyor,
rüzgâr sallıyor onları yolcu elleriyle.

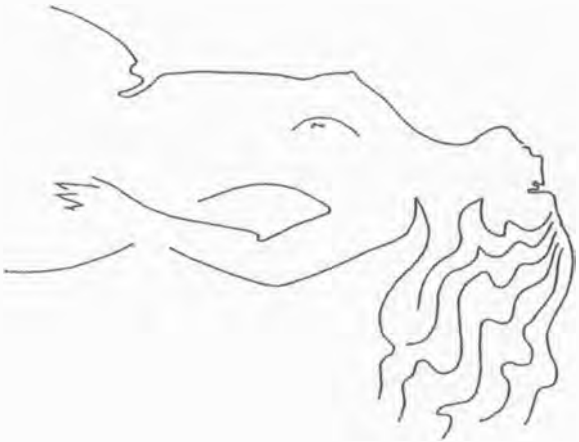
Sayısız yüreği rüzgârın
çırpınıyor sevdalı sessizliğimizin üstünde.

Tanrısal bir orkestra ki çınlıyor ağaçlıkta
savaşlarla, şarkılarla dolu bir dil benzeri.

Rüzgâr, yapraklar kaldıran elitez hırsız,
kuşların çırpınan oklarına başka yön veren.

Rüzgâr ki deviriyor onları bir köpüksüz dalgaya,
ağırlıksız bir öze ve alçalan ateşlere.

Kırılıp batıyor öpüşlerinin oylumu
kapısına çarparak yaz rüzgârının.

5

Duyasın diye beni
incelir
sözlerim arasıra
kumsallarda martıların izleri gibi.

Gerdanlık, esrik çıngırak
üzümler gibi tatlı ellerin için.

Ve ta uzaklarda görürüm sözlerimi:

Benim değil senin onlar.
Tırmanırlar eski acıma sarmaşıklar gibi.

Nasıl tırmanırlarsa nemli duvarlara öyle.
Bu kanlı oyunun sensin suçlusu.

İşte kaçışıyorlar karanlık inimden.
Sen hepsiyle dolusun, seninle dolu hepsi.

Senden önce sardılar yerleştiğin ıssızlığı
ve benim hüznüme alıştılar, sana değil.

Desinler isterim şimdi sana demek istediğimi,
onları duy beni duymanı istediğim gibi.

Bir bunaltı rüzgârı sürüklüyor sözlerimi hep.
Düş kasırgaları deviriyor ikide bir.
Başka sesler duyuyorsun acılı sesimde.
Eski ağızlardan ağıt, eski işkencelerden kan.
Sev beni dost. Bırakma beni. İzle beni.
İzle beni dost, şu bunaltı dalgasında.

Ama aşkının rengine bürünüyor sözlerim.
Sen sarıyorsun işte, sen dolduruyorsun hepsini.

Bir sonsuz gerdanlık yapıyorum onlardan
üzümler gibi tatlı, beyaz ellerin için.

6

Geçen güzkü halinle anımsıyorum seni.
Gri beren başında ve için öyle rahat.
Gözlerinde çırpınır akşamın alevleri
ve yapraklar düşerdi gönlündeki sulara.

Devşirirdi yapraklar o çançiçeği gibi
kollarıma dolanan ağır, dingin sesini.
Susuzluğumu yakan baş döndürücü ocak.
İçerimde kıvranan güzelim sümbül, mavi.

Duyuyorum, gider ya gözlerin, uzaktır güz:
gri bere, kuş sesi, evcimen yürek sonra
ki derin özlemlerim onlara doğru göçüp
öpüşlerim düşerdi mutlu, o kızıl korlar.

Bir gemiden gökyüzü. Tarlalar tepelerden.
Anıların ışıktır, dumandır, durgun sudur!
Alacakaranlıklar yanardı gözlerinde.
Dolanırdı içinde güz yaprakları, kuru.

7

Eğilip akşamları gamlı bir ağ salarım
okyanus gözlerine.

Yanar içinde en harlı odun yığınına gerilip
çırpınan kimsesizliğim bir boğulan adam halinde.

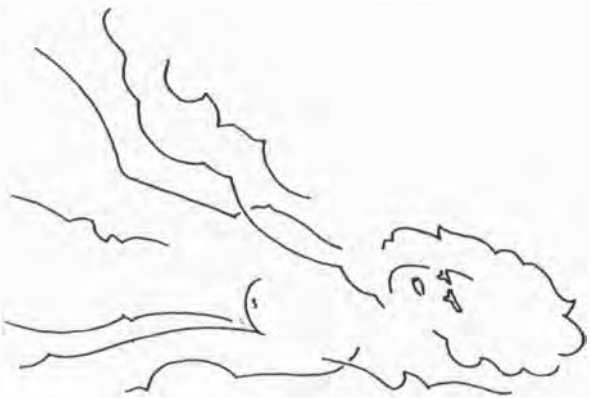
O yitik gözlerine kızıl işaretler bıraktım,
deniz gibi çalkanırlar bir fenerin dibinde.

O karanlık, yalnız bekçiler, dişi uzaklığım,
korku kıyısı yükselir bakışından kimi kez.

Eğilip akşamları gamlı bir ağ salarım
bu okyanus gözlerine çarpan denize.

Gece kuşları gagalar ilk yıldızları,
gönlüm gibi ışıyan yıldızlar seni sevdikçe.

Kara kısrağını sürer gece dörtnala
mavi başaklar saçıp kırların üzerine.

8

Beyaz arı, gönlümde baldan esrik, vızıldar
ve bükülürsün ağır duman halkalarınca.

Avunma bilmeyenim, yankısı yok sesim ben,
her şeyini yitiren ve kazanan her şeyi.

Son palamar, çatırdar son acım işte sende.
Sen ıssız toprağımda açan son gülüm benim.

Ah suskunum benim!

Yum derin gözlerini. Uçan gecedir orda.
Ah soy artık o ürkek, o yontu bedenini.

Derin gözlerin var, gecenin kanat çırptığı.
Körpe kolların çiçek ve göğsün gülrengi.

Memelerinse beyaz salyangozlara benzer.
Gelmiş uyur karnında bir gece kelebeği.

Ah suskunum benim!

Yok olduğum ıssızlık işte. Yağmur yağıyor.
Başıboş martıları sürüyor deniz yeli.

Islanmış sokaklardan yürüyor yalnayak su.
Ağacın yaprakları inliyor hastalar gibi.

Gönlümde vızıldayan yitik ve beyaz arı.
Yaşıyorsun zamanda öyle suskun, incecik.

Ah suskunum benim!

9

Terebentinle, uzun öpüşmelerle sarhoş,
yön veririm, yaz olup, güller yelkenlisine,
can verişine doğru eğilip ince günün
pekiştim denizin o katı çılgınlığında.

Solgun ve demir atıp o kemirgen suyuma
kekre kokusuna erdim bulunmuş iklimin,
yine acı seslerle, külrengiyle giyimli
ve kimsesiz köpüğün hüzünlü tolgasıyla.

Tek dalgamın üstünde giderim, tutkuyla sert,
aysı, güneşsi, kızgın ve soğuk, apansızın,
boğazında uyurum öyle mutlu, öyle ak
ve tatlı adaların, körpe kalçalar gibi.

Titrer ıslak gecede benim öpüşler giysim
yüklenip elektrik akımlarıyla, çılgın,
içerimde yayılan öyle baygın güllere
ve düşlere bölünmüş kahraman bir tavırla.

Yukarı sularda, dış dalgalar ortasında
kollarıma seriliverir koşut vücudun
canıma sonrasızca yapışmış balık gibi,
gökler altındaki bir canlılıkla tez, yavaş.

10

Yeniden yitirdik bu alacakaranlığı.
Bizi kimse el ele görmedi hiç bu akşam
inerken mavi gece dünyanın üzerine.

Gördüm penceremden
uzak tepelerde şenliğini batan günün.

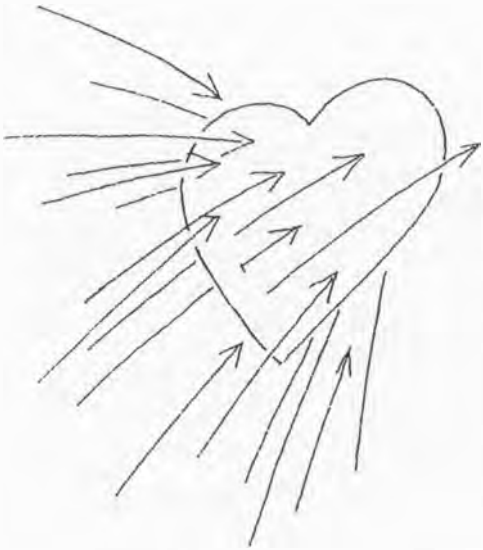
Arasıra bir sikke gibi
yanıyordu bir güneş parçası ellerimde.

Seni anımsıyordum yüreğim sıkışarak
o bende bildiğin kederle.

Nerdeydin o zaman sen?
Kimlerin arasında?
Neler konuşuyordun?
Apansız niye gelir bilmem bunca aşk bana
kendimi böyle üzgün, seni uzak bulurken?

Düştü, hep alacakaranlıkta alınan kitap,
pelerinim, o yaralı köpekse, kıvrıldı yerde.

Gidersin hep, gidersin akşam üzerleri
yontuları silmeye koşan karanlığa doğru.

11

İki dağ arasına demirlemiş yarımay
göğün dışında gibi.
Dönüp duruyor o gözler kazıcı, başıboş gece
saymak için sudaki yıldız kırıntılarını.

Kaşlarımın arasında yas haçı o, kaçıp gidiyor.
Yüreğim bir çılgın teker gibi dönüp durmada,
o mavi demirler ocağı, o sessiz boğuşma
geceleri.

Nice uzaktan gelen, nice uzaktan getirilen kız,
bakışı gök altında bazı bazı şimşekler çakan.
Uzun bir inilti, fırtına, öfke kasırgası geçiyor
durduramadan seni, yüreğimin ta tepesinden.
Al götür uykulu kökünü, kır parçala, saç savur
ey mezarlar rüzgârı.
Sök ulu ağaçları öbür yanından onun.
Ama sen, apaydın kız, dumanın sorusu, başak.
Rüzgârın ışık vurmuş yapraklarla yarattığı kız.
Beyaz yangın zambağı o karanlık dağlar ardında,
ah elimden gelmez söylemek! Her bir şeyden
yaratılmış o.

Ey göğsümü ikiye ayıran bun bıçağı,
onun gülümsemediği bir yolu geçme saati bu saat.
Çamlar gömen fırtına o, acıların yeniden karmakarış
havalanması,
ne diye el sürmeli şimdi ona, çekmeli onu?

Ah, izlemeli her şeyden uzaklaşan yolu,
kesmediği yolu yürek daralmasının, ölümün, kışın,
çiyler arasında açılan gözleriyle.

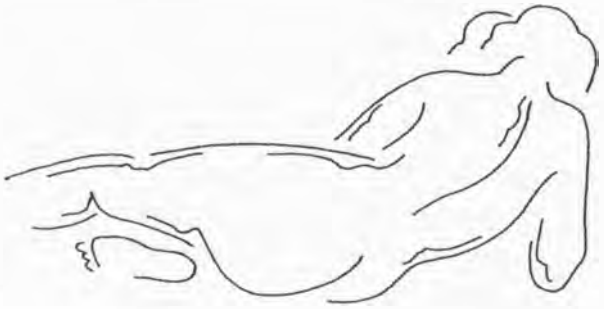
12

Göğsün yeter benim yüreğim için,
kanatlarım yeter özgürlüğüne.
Göğe yükselecek benim ağzımdan
senin canevinde uyuyan her şey.

Sendedir her günün getirdiği düş.
Gelirsin çiy gibi taçyaprağında.
Yokluğunla sürüp kazarsın ufku.
Dalga gibi sonrasız bir kaçışta.

Dedim ki rüzgârda şarkı söylerdin
seren direkleri ve çamlar gibi.
Onlar gibi yüksek ve suskun öyle.
Hemen keyfin kaçar bir gezi gibi.

Eski bir yol gibi kucak açıcı.
Özlemli sesler ve yankılar yüklü.
Uyanırım, uçup göçerler bazan
ruhunun uyuyan kuşları bütün.

13

Ateşten haçlarla damgaladım
vücudunun o beyaz atlasını.
Ağzım bir örümcekti gizlice aşıp giden.
Sende, senin ardında, ürkek ve susuz.

Akşam alacasının kıyısından ne öyküler var
tatlı, üzgün taşbebek, üzüntünü dağıtmaya.
Bir kuğu, bir ağaç, uzak ve neşeli bir şeyler.
Üzüm zamanı, olgun, meyveli zaman.

Bir limanda yaşadım, seni de orda sevdim.
Sessizlikle düşün kesiştiği yalnızlık.
Kıstırılıp hüzünle denizin arasında.
Kıpırtısız iki gondolcu arasında, coşkun ve sessiz.

Can çekişen bir şey dudaklarla ses arasında.
Kuş kanatlı bir şey, unutuştan, iç darlığından.
Balık ağları gibi su tutamayan.
Yavrum benim, yalnız titreyen damlalar kalır.
Ama bir şarkı vardır bu kaçamak sözler arasında,
Doyumsuz ağzıma doğru yükselen bir şarkı.
Ah seni bütün sevinç sözleriyle kutlayabilmeli.
Övmeli, yakmalı, kaçıp gitmeli bir delinin ellerinde
çan gibi.
Ne oldu birden sana, benim üzgün sevecenliğim?
En yılmaz, en soğuk tepeye vardığımda
yüreğim kapanıyor bir gece çiçeği gibi.

14

Oyuncaklardır günler dünya aydınlığında.
İnce konuğum benim çiçeklerle, sularla gelen.
Sen daha beyazsın bu sıktığım küçük yüzden
ellerimin arasında her gün bir salkım gibi.

Ben sana gönül vereli bir benzerin yok.
Ko sarı çelenklere yatırayım seni.
Kimdir yazan adını güney yıldızları ortasına öyle
dumandan harflerle?

Ko hep o zamanki adınla anımsayım seni ben, o daha
gelmediğin zamanki.

Bir rüzgâr ansızın uluyup kapalı pencereme vuruyor.
Karanlık balıklarla dolu bir ağ gökyüzü.
Gelip gelip oraya çarpıyor bütün rüzgârlar.
Yağmur soyunuyor.

Kuşlar geçiyor kaçışarak.
Rüzgâr. Rüzgâr.
Tek başıma karşı koyabilirim insanların gücüne.
Karanlık yapraklar öbekliyor fırtına
ve çözüp salıyor bütün tekneleri, ki dün gece göğe
bağlanmışlardı.

Burdasın sen. Ah, kaçmıyorsun.
Yanıtlayacaksın sözümü son çığlığa dek.
Korkmuş gibi yanıma büzülüyorsun.
Gözlerinden gene de bazı bazı geçiyor bir tuhaf gölge.

Şimdi de, yavrum, bana hanımelleri getiriyorsun,
kokuları sinmiş göğüslerine.
Dörtnala geçerken üzgün rüzgâr öldürerek
kelebekleri
seviyorum seni ve sevincim ısırıyor erik ağzını.

Çok sıkıntı çekeceksin alışmak için bana,
yaban ve yapyalnız ruhuma benim, kaçıran adıma
herkesi.
Kaç kez yandığını gördük yıldızın öpünce gözlerinden
birbirimizin

ve başlarımızın üstünde alacakaranlıkların açıldığını
dönen yelpazeler gibi.

Okşamalar gibi yağıyordu sözlerim senin üstüne.
Ne zamandır sevdim o güneş vurmuş sedef vücudunu.
Sultanısın evrenin, budur inancım.
Sana sevinç çiçekleri, kopihü*'ler getireceğim
dağlardan,
kara fındıklar ve ormanlarda yetişen öpücükler sepet
sepet.

İlkyazın kirazlardan yaptığı neyse
onu yapacağım ben senden.

Şili'de yetişen tırmanıcı bir bitki. (ç.n.)

15

Seviyorum susmanı, yokluk gibisin çünkü,
sesim sana varmadan işitiyorsun beni.
Havalanıyor gibi gözlerin yerlerinden
ve sanki bir öpüşle kapanmış ağzın yeni.

Benim ruhumla dolu bütün nesneler gibi
yine benim ruhumla yükselirsin her şeyden.
Ruhuma benziyorsun, düş kelebeğim benim,
karasevda sözüne benziyorsun tıpkı sen.

Seviyorum susmanı, uzaklıklar gibisin.
İnler gibisin hem de, kuğuran kelebeğim.
İşitiyorsun beni sesim sana varmadan:
Senin sessizliğinle ben de susayım derim.

Seninle konuşayım o senin yüzük gibi
yalın sessizliğinde, o lamba gibi parlak.
Gece gibisin sen de sessiz, yıldız içinde.
Sessizliğin bir küçük yıldızdır senin, uzak.

Seviyorum susmanı, yokluk gibidir çünkü.
Öyle uzak, acılı, ölüp gitmiş gibi sen.
Yeter o zaman bir söz, bir gülümseyiş bile.
Sevinirim, başka şey yok öyle sevindiren.

16

R. Tagore'a benzeti

Alacakaranlıkta bir bulutsun göğüme,
rengin de, biçimin de tam benim düşündüğüm.
Benimsin, benimsin sen dudağı tatlı kadın
ve senin yaşamında yaşıyor sonsuz düşüm.

Gönül lambam pembeye boyar ayaklarını,
acı şarabım senin dudağınla tatlanır:
Biçen orakçı benim günbatımı şarkımı,
seni ıssız düşlerim hep yanlarında sanır!

Benimsin, benimsin sen, bağırırım da akşam
yelinde, sesim gider rüzgârla yaslı, bungun.
Kazancın, gözlerimin ta dibindeki avcı,
gececil bakışının suları gibi durgun.

Müziğimin ağına tutuldun, canım benim,
müziğimin ağları geniş gökyüzü kadar.
Ruhum yas-gözlerinin kıyısında doğmuştur.
Ve düşlerin ülkesi yas-gözlerinde başlar.

17

Düşünüp gölgeler avlarken derin yalnızlıkta ağlarla.
Uzaksın sen de, ah öyle herkesten uzak daha.
Düşünüp, kuşlar salıp, imgeler dağıtıp
lambalar gömerken.
Uzaksın öyle, sis çanı, orada, öyle yukarda!
İniltileri boğan, karanlık umutları öğüten gece, o
sessiz değirmenci
yüzükoyun geliyor sana kentin uzaklarından.

Varlığın bir başka, yabancı şey bana.
Düşünür dolanırım uzun uzun, senin önünde yaşamım.
Kimsenin önünde değil yaşamım, buruk yaşamım.
Denize karşı çığlık o, taşlar arasında,
buğusunda denizin çılgın ve başıboş koşarken.
Çığlık, o kara taşkınlık, ıssızlığı denizin.
Göğe doğru çekilirken coşkun ve yaman.

Sen, kadın, neydin orada, hangi dalı, hangi dilimi
bu sonsuz yelpazenin? Uzaktın şimdiki gibi.
Ormanda yangın! Mavi haçlarla yanıyor.
Yanıyor, yalazlanıp yanıyor, parıldıyor ışık ağaçları
halinde.
Devrilip göçüyor çatırtılarla. Yangın. Yangın.
Ve ateş yongalarından yaralı ruhum hora tepiyor.
Seslenen kim? Yankılarla doluşmuş bu sessizlik ne?
Özlem saati, sevinç saati, kimsesizlik saati,
hepsinin içinde benim saatim!
Bir boru ki içinden rüzgâr şarkılarla geçmede.
Vücuduma düğümlü bir ağıtlar tutkusu.

Sarsılışı bütün köklerin,
baskını bütün dalgaların!
Yuvarlanıyordu sevinçli, üzgün, sonu gelmezcesine
ruhum.

Düşünüp lambalar gömerken o derin yalnızlıkta.
Kimsin sen, kimsin?

18

Seni seviyorum burada.
Saçlarını tarıyor karanlık çamlarda yel.
Ay başıboş sularda ışıl ışıl yanıyor.
Art arda geçip gidiyor birbirinin tıpkısı günler.

Kemerini çözüyor dans çalımlarıyla sis.
Çözülüyor akşamdan gümüş bir martı.
Arasıra bir yelkenli. Yukarda, yukarda yıldızlar.

Bir geminin ey kara haçı.
Tek başına.
Gün doğuyor kimi kez ve ruhum bile nemli.
Çınlayıp duruyor deniz uzakta.
Bak işte bir kapı.
Seni seviyorum burada.

Seviyorum ya ufuk boşuna saklıyor seni.
Sevgilimsin bu soğuk şeyler içinde yine.
Denizde hiçbir yere ulaşmaksızın koşan
o ciddi gemilerde yol alıyor bazan öpüşlerim.

Çoktan unutuldum o eski çapalar gibi.
Rıhtımlar nasıl gamlı bir yanaştı mı akşam.
Boşuna açlığından yaşamım öyle yorgun.
Benim olmayanı seviyorum. Çok uzaksın sen.

Bezginliğim çırpınıyor kararan akşamlarda gitgide.
Ama geliyor gece, şarkı söylemeye başlıyor bana.
Ve ay çeviriyor düş çarklarını.

Gözlerinle bakıyor bana en iri yıldızlar.
Ve rüzgârda çamlar, benim seni sevişim gibi,
şakımak istiyor adını tel yapraklarla.

19

Esmer, uçarı kızım, o meyveler olduran,
o başaklar büyütüp yosunlar büken güneş
vücudunu şen kıldı, gözlerini aydınlık
ve ağzını süsledi suların gülüşüyle.

Kara, gamlı bir güneş dolanır tellerine
kara saçının, bir kez kollarını gerdin mi.
Ve gözlerine durgun, loş iki su bırakan
o güneşle oynarsın bir dereyle oynar gibi.

Esmer, uçarı kız, yok beni çeken şey sana.
Her şey kovuyor beni bir öğle gibi senden.
Dalganın esrikliği, başağın güçlülüğü
ve arının o coşkun çocukluğu var sende.

Yine de benim kara yüreğim seni arar.
Sevdim o şen tenini, özgür, ince sesini.
Benim esmer ve şaşmaz ve tatlı kelebeğim
buğday ve güneş gibi, gelincik ve yosun gibi.

20

Bu gece en hüzünlü şiiri yazabilirim.

Şöyle diyebilirim: "Gece yıldızla dolu
ve yıldızlar, masmavi, titreşiyor uzakta."

Şakıyarak dönüyor gökte gece rüzgârı.

Bu gece en hüzünlü şiiri yazabilirim.
Sevdim ben onu, o da beni sevdi bir ara.

Kollarıma aldım bu gece gibi kaç gece.
Kaç defa öptüm onu sonsuz göğün altında.

Sevdi beni o, ben de bir ara onu sevdim.
O durgun, iri gözler sevilmez miydi ama.

Bu gece en hüzünlü şiiri yazabilirim.
Yokluğunu düşünüp. Yitmesine yanmakla.

Duyup geceyi, onsuz daha engin geceyi.
Ota düşen çiy gibi düşmekle şiir cana.

Ne gelir elden, sevgim onu tutamadıysa.
Gece yıldız içinde, o yoldaş değil bana.

Hepsi bu. Uzaklarda şarkı söylüyor biri.
Yüreğim dayanmıyor yitmesine kolayca.

Gözlerim arar onu, yaklaştırmak ister gibi.
Yüreğim arar onu, o yoldaş değil bana.

Aynı gece ağartıyor aynı ağaçları.
Bizler, ah, o zamanki bizler değiliz ama.

Artık sevmiyorum ya nasıl, nasıl sevmiştim.
Sesim arar rüzgârı ulaşmak için ona.

Artık sevmiyorum ya severim belki yine.
Sesim arar rüzgârı ulaşmak için ona.

Ellere yâr olur. Öpmemden önceki gibi.
O ses, ışıl ışıl ten ve sonsuz bakışlarla.

Artık sevmiyorum ya severim belki yine.
Ne uzundur unutuş, ah ne kısadır sevda.

Böyle gecelerde kollarıma aldım çünkü,
yüreğim dayanmıyor yitmesine kolayca.

Belki bana verdiği son acıdır bu acı,
belki son şiirdir bu yazdığım şiir ona.

ve umutsuz bir şarkı

Anıların yükseliyor gecemin içinden.
Denize düğümlüyor ırmak inleyişini.

Sabahleyin rıhtımlar gibi kimsesiz öyle.
Ey kimsesiz! Yollara düşme saati şimdi!

Soğuk taçyaprakları yağıyor yüreğime.
Yıkıntı sintinesi, batıkların kör ini!

Uçuşlar, çarpışmalar öbeklenmiş sende hep.
Şarkı kuşları senden havalanıyor bir bir.

Uzaklık gibi yuttun her şeyi. Deniz gibi
ve zaman gibi. Sende her şey gömüldü gitti.

Mutlu bir baskın, öpüş saatiydi o saat.
Bir fener gibi yanan esrime saatiydi.

Sürücü korkusu, kör dalgıç öfkesi, taşkın
aşk sarhoşluğu, sende her şey gömüldü gitti.

Sisin çocukluğunda gönlüm kanatlı, vurgun.
Yiten bulgucu, sende her şey gömüldü gitti.

İsteğin ve eylemin yürüdüm ötesine,
karanlık duvarını daha geriye ittim.

Ey ten, sen ey sevdiğim kadının yitik teni,
andım, ıslak saate bir şarkı yaptım seni.

Sonsuz sevecenliği saksı gibi aldın ya
sonsuz unutuş seni kırdı bir saksı gibi.

Kara yalnızlığında adaların, kapkara,
kucak açtın, ey sevda kadını, benim için.

Açlıktı, susuzluktu, meyve oldun ama sen
ve yasta, yıkıntıda mucizenin kendisi.

Nasıl, kadın, ah nasıl ayırabildin bana
kollarının haçını, ruhunun ülkesini?

Öyle kısa ve korkunç oldu özlemim sana,
öyle direngen, sarhoş, öyle doymaz, gergindi.

Öpüşler mezarlığı, ateş sızıyor senden,
yanıyor salkım, nice kuşun didiklediği.

Ey ısırılmış ağız, ey öpülmüş kol bacak,
aç dişler, kucaklamış gövdeler birbirini.

Umudun ve çabanın çiftleşmesi çılgınca
düğümleyip, umutsuzluğa düşürüp bizi.

Ve dudaklarda yeni yeni başlayan sözler.
Ve sevecenlik, hafif bir su gibi, un gibi.

Özlemimin gittiği yazgı bu oldu bana
ve düştüğü yer, sende her şey gömüldü gitti.

Mezar mezar tutuştun, şarkı söyledin yine.
Burnunda bir geminin duran denizci gibi.

Çiçeklendin şarkıda, kırıldın akıntıda.
Ah açık, acı kuyu, yıkıntıların ini.

Kör, soluk dalgıç, düşen sapancı felakete,
yiten bulgucu, sende her şey gömüldü gitti!

Yola çıkma saati, soğuk ve katı saat,
saatlerin sonuna gecenin eklediği.

Kıyıyı sarmış deniz uğultu kemeriyle.
Soğuk yıldızlar çıktı, kara kuşlar çekildi.

Sabahleyin rıhtımlar gibi ıssız. Bir kalan
ellerimde gölgenin kıvranıp titreyişi.

Ah, uzağa her şeyden. Ah, uzağa her şeyden.

Ey kimsesiz! Yollara düşme saati şimdi.

neruda için

Pablo Neruda (asıl adı Ricardo Neftalí Reyes Basoalto) 12 Temmuz 1904'te Şili'nin Parral kentinde doğuyor. Babası José del Carmen Reyes Morales bir demiryolu görevlisi. Anası Rosa Neftalí Reyes Basoalto Opazo ise ilkokul öğretmeni; aynı yılın eylülüne doğru, evlendiğinden on bir ay sonra, veremden ölüyor.

Baba, ertesi yıl Temuco kentine yerleşip, tarla açma, tarla sürme işlerinde çalışmaya başlıyor. Yeniden evleniyor burada. İkinci ana, Neruda'nın "hiçbir zaman üvey ana demeye dilinin varmadığı" Trinidad Candia Marverde. Çocuk okula başlıyor. Çekingen bir öğrenci. Okulun alt katında hayaletler bulan, tahta kılıçlar ve meşe palamutlarıyla oynayan, Güney orman-

larının, fırtınaların, "kutuptan çağlayanlar gibi dökülen büyük yağmurlar"ın izlerini içinde taşıyan tedirgin bir çocuk.

1917-20 arasında ilk yazılarını, ilk şiirlerini deniyor. Bunlara attığı imza Neftalí Reyes. Sonunda, sevdiği bir Çek yazarının soyadını kendi adına ekleyerek, Pablo Neruda imzasını kullanmaya başlıyor.

Ertesi yıl Santiago kentine, Maruri Sokağı'ndaki bir öğrenci yurduna yerleşip Fransızca dersleri almaya başlıyor. O günler açlıklarla geçen günlerdir; ama ara vermeden şiirler yazmaktadır ve bunlardan biri, "Bayram Şarkısı", Öğrenci Birliği'nin yarışmasında birinci seçilmiştir.

1923'te, babasının armağan ettiği saati ve elindeki üç beş parça ev eşyasını satarak, bunların geliriyle, ilk şiir kitabı *Crepusculario*'yu (Akşam Alacası) bastırıyor. Kısa bir Temuco yolculuğu ve yeni bir kitap: *El hondero entusiasta* (Ateşli Asi). Bir kitap daha: *Veinte poemas de amor y una canción desesperada* (Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı). Öğrencilerin barındığı sokaklar, hanımeli kokuları, denizle yağmurun çizdiği sınırsız bir çerçeve, Güney kutbunun bol yıldızlı göğü ve karşılıklı güzel bir aşkla Santiago övgüsü.

Ardından, 1925'e doğru, kendini büsbütün edebiyata veriyor. Üç kitap: *Tentativa del hombre infinito* (Sonsuz İnsanın Çabası), *Anillos* (Halkalar), *El habitante y su esperanza* (Yerleşik Adam ve Umudu).

1927'de, Burma'nın başkenti Rangoon'da konsolos. Ünlü şiir kitabı *Residencia en la tierra* (Yeryüzü Konutu). Genç bir Burma kızıyla fırtınalı bir aşk. "İngilizler gibi giyinirdi. Dışarıdaki adı da Josie Bliss'di, ama evdeyken, o giysileri de, o adı da soyunur, göz kamaştırıcı bir yerli kılığına ve kendi yerli adına bürünürdü. Zaman olur, geceleri, ışıktan uyanırdım da cibinliğin arkasında bir hayalet görür gibi olurdum. Oydu, beyazlar içindeydi, elindeki uzun yerli bıçağını, ustura gibi keskin bıçağı sallaya sallaya, beni öldürmeye bir türlü karar veremeden, yatağımın çevresinde saatler boyu döner dururdu."

1928'de Colombo'da, 1930'da Batavia'da (bugün Cakarta) konsolos. Cava'da genç bir Hollandalı kızla evlilik. İki yıl sonra Şili'ye dönüyor. *El hondero entusiasta* ile *Residencia en la tierra*'nın yayımlanışı. Buenos Aires'de konsolosluk. Orada, Güney Amerika gezisine çıkan Federico García Lorca ile karşılaşıyor. Pen Club'da, Nikaragualı ünlü ozan Rubén Darío üzerine birlikte bir konuşma yapıyorlar.

1934'te İspanya'nın Barcelona kentinde konsolosluk. Madrid'de bir kızı oluyor: Malva Marina. William Blake'den, Rainer Maria Rilke'den çeviriler yapıyor.

1935'te Madrid konsolosu. Rafael Alberti ile dostluk. *Residencia en la tierra*'nın Madrid'de yayımlanışı. Bir dergi kuruyor: *Caballo verde para la poesía* (Şiirin Yeşil Atı). Delia del Carril ile evlilik.

Yıl 1936 ve İspanya iç savaşı. Lorca, Granada yakınındaki Visnar'da kurşunlanıyor ve Neruda ilk büyük siyasal şiirini yazıyor: "Ölmüş Savaşçıların Analarına Şarkı." Neruda'nın konsolosluk görevine son veriliyor. O da Paris'e yerleşip *Dünya Ozanları İspanya Halkını Savunuyor* dergisini yayımlamaya başlıyor.

Yıl 1937'dir. Paris'te, Perulu ozan César Vallejo ile birlikte. İspanya'ya yardım için İspanya-Amerika Grubu'nu kuruyor. Ardından da, Madrid'de toplanan II. Uluslararası Yazarlar Kongresi'ne katılıyor.

Şili'ye dönüş. Babasının ölümü. *Canto general* (Evrensel Şarkı) adlı büyük yapıtının ilk bölümleri.

1938: İkinci annesi Trinidad Marverde'nin ölümü.

Şili Halk Cephesi adayı iken cumhurbaşkanlığına getirilen Pedro Aguirre Cerda, Neruda'yı İspanyol sığınmacılarının Şili'ye getirilmesini sağlaması için Paris'e gönderiyor. Böylece, iki bini aşkın İspanyol Cumhuriyetçisi, 1939 yılı sonuna dek, *Winnipeg* gemisinin güvertesinde Fransa'dan ayrılabiliyor.

1940'ta Meksika başkonsolosu. Orada, Meksika ve Amerika sanatının büyük ustaları Orozko, Rivera, Siqueiros ve Mek-

sika kültürünün öncüleriyle, izlerini ve yansımalarını *Evrensel Şarkı*'da gördüğümüz dostluklar kuruyor.

1941: Meksika'nın Cuernavaca kentinde bir Nazinin saldırısına uğruyor.

1942: Kızı Malva Marverde'nin ölümü.

1943: Büyük afişler halinde bastırılarak México duvarlarına yapıştırılan "Stalingrad Şarkısı".

Şili'ye dönüş. Guatemala'da, Miguel Angel Asturias ile dostluk. "Kardeş gibiydik. Birbirimizden tek bir gün bile ayrılmadık." Lima'da Machu Picchu kalıntılarını geziyor.

1945'te, Şili'nin kuzey kesiminden, maden ocaklarının bulunduğu Trapaca ve Antofagasta illerinden senatör seçiliyor. Seçim kampanyası sırasında, uğradığı her yerde "Kuzeye Merhaba" adlı şiirini okuyor. Devrimci Şili Partisi'ne giriş. Yeni cumhurbaşkanı Gabriel Gonzales'in, kendini iktidara getiren devrimci güçlere cephe alışı. Neruda, ona karşı, *Binlerce İnsanın Okuması için Mektup*'u yazıyor. Vatana ihanetle suçlanma. Kendini senato önünde savunuyor ve *Suçluyorum* nutkunu okuyor. Mahkemeler tutuklanmasına karar vermiştir. Evinin hükümet ajanları eliyle ateşe verilişi. Saklanma. Sık sık yer değiştirmelerle geçen ve bir yıldan çok süren kaçak yaşayış. *Evrensel Şarkı*'yı sürdürüyor.

1949'da And sıradağlarını at üstünde aşarak yurdundan ayrılıyor. Yanında kitabının taslakları vardır. Başlangıçta *Şili'ye Şarkı* adını taşıyan bu çalışmaya, gitgide genişleyerek evrensel boyutlu bir içerik kazanması üzerine, *Evrensel Şarkı* adını vermiştir Neruda. "Tanrının günü yedi sekiz saat çalışıyordum. Amerika tarihinin derinliklerine doğru indikçe bilgilerimin yetersizliğini gördüm. Kaçak yaşıyor, oradan oraya sığınıyordum; yanımda kitap falan yoktu. Ne güzel rastlantılardır ki nerede konuk edildiysem orada gereksindiğim kitapları buluverdim. Bitirdiğim sayfaları hemen çoğaltıp saklasınlar diye bir yerlere ulaştırıyor, bir nüshasını da yanımda alıkoyuyordum. Polisin eline geçseydim bütün çalışmam yok olur giderdi çünkü. Yapı-

tımın iyice olgunlaştığına karar verince yurdumdan ayrıldım. Ne eşya vardı yanımda ne çamaşır. Yalnız kitabımın taslakları, iki şişe de şarap."

Aynı yıl Paris'te toplanan "Dünya Barışseverler Kongresi"-ne başkan seçiliş. Doğu Avrupa ülkelerinde gezi: Rusya, Polonya, Macaristan. Meksika'da Paul Eluard'la birliktelik.

Evrensel Şarkı 1950'de Meksika'da basılıyor. Şili'de de kaçak bir baskı. Asya ve Avrupa gezileri. Picasso'yla birlikte "Dünya Barış Ödülü"nü kazanıyor.

Yıl 1952. Capri Adası'nda konaklama. *Las uvas y el viento* (Üzümler ve Rüzgâr) adlı yapıtına başlıyor orada. *Los versos del Capitán* (Kaptanın Dizeleri) adlı yapıtının da Milano'da, imzasız olarak yayımlanışı. O yıl, hakkındaki kovuşturma kararının kaldırılması üzerine Şili'ye dönüyor.

Yıl 1953'tür. Ülkesinde, çağlayanlı bir tepenin üstünde "Chascona" adını verdiği evini kuruyor.

1954: *Las uvas y el viento*'nun yayımlanışı. *Odas elementales*'in (Temel Övgüler) yayımlanışı.

1955: Delia del Carril'den ayrılıp Matilde Urrutia ile evleniyor. Fransa, İtalya, Doğu Avrupa ve Çin gezileri.

1956: Şili'ye dönüş. *Nuevas odas elementales* (Yeni Temel Övgüler).

1958: *Estravagario* (Taşkın Dalga).

1959: *Navegaciones y regresos* (Deniz Yolculukları ve Dönüşler). Matilde Urrutia için yazdığı *Cien sonetos de amor* (Yüz Aşk Sonesi).

1960: Küba yolculuğu. Küba devrimi için *Canción de gesta* (Parlak Başarıya Şarkı) şiiri. Valparaiso'da "La Sebastiana" adını koyduğu evini kurduruyor.

1961: Yeniden Küba ve Meksika gezileri. *Las piedras de Chile* (Şili Taşları), *Cantos ceremoniales* (Tören Şarkıları) adlı yapıtları. Ve Neruda şiirinin, hatta Güney Amerika şiirinin, hatta İspanyol dilinin tarihinde önemli bir olay: Buenos Aires merkezli yayınevi Losada, *Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı*'nın milyonuncu baskısını satışa çıkarıyor.

1962: *Plenos poderes* (Tüm Yetkiler) kitabı. "Öznel şiirin yargılandığı zamanlar vardır. Ama öyle sanıyorum ki öznel olmayan şiir bir hiçtir ancak. Öznellik bir zorunluluktur, gerçeklik gibi."

1964: Zengin bir yaşamöyküsünün şiirlerle anlatıldığı *Memorial de Isla Negra* (Kara Ada Defteri) adlı yapıtının yayımlanışı...

1965'te, Shakespeare çevirilerinden ötürü, Oxford Üniversitesi Felsefe ve Edebiyat Onur Doktorluğu.

1966'da *Una casa en la arena* (Kumda Bir Ev). 1967'de *Barcarola* (Barkarol), *Fulgor y muerta de Joaquín Murieta* (Joaquín Murieta'nın Yükselişi ve Ölümü) adlı yapıtları.

1968: *Los manos del día* (Gündüzün Elleri).

1969: *Aún* (Daha), *Fin de mundo* (Dünyanın Sonu) yapıtları.

1970: Salvador Allende için seçim kampanyasına katılıyor. *La espada encendida* (Yanan Kılıç) ve *Las piedras del cielo* (Gök Taşları) adlı yapıtları.

1971: Salvador Allende'nin devlet başkanlığı altındaki Şili'nin Paris büyükelçisi. 21 Ekim: Nobel Edebiyat Ödülü.

1972: *Geografía infructuosa* (Verimsiz Coğrafya) adlı yapıtı. Anılarını yazmaya başlıyor. Fransa elçiliğinden ayrılma. Bir hastalık. Şili'ye dönüş. Kasım ayında, Santiago Ulus Stadı'nda düzenlenen coşkun "Pablo Neruda'ya saygı" gösterisi.

1973: Parlamento seçimleri için kampanyaya katılıyor. *Incitatión al Nixonicidio y alabanza de la Revolución Chilena* (Nixon'ı Yok Etmeye Çağrı ve Şili Devrimine Övgü) yapıtı. Şili'deki iç savaşın önlenmesine çaba göstermeleri için Latin Amerika ve Avrupa aydınlarına çağrıda bulunuyor. 11-20 Eylül: Şili'de askeri darbe. Salvador Allende'nin öldürülüşü. Neruda'nın Valparaiso'da ve Santiago'daki evlerinin yağmalanması. 23 Eylül: Neruda'nın ölümü.

1974: *Jardín de invierno* (Kış Bahçesi), *2000*, *Libro de las preguntas* (Sorular Kitabı), *El corazón amarillo* (Sarı Yürek), *Confieso que he vivido* (Yaşadığımı İtiraf Ediyorum), *Defectos Escogidos* (Seçme Yanlışlar) yapıtlarının yayımlanışı.

kaynaklar

* Pablo Neruda: *Memorial de Isla Negra*
Losada Yayınevi, Buenos Aires, 1964

* Pablo Neruda: *J'avoue que j'ai vécu*
(Yaşadığımı İtiraf Ediyorum),
Gallimard, Paris, 1975

* Jean Marcenac: *Pablo Neruda*
Seghers; Paris, 1964

Neruda üzerine daha geniş bilgi için:

* *Kara Ada Şiirleri* (Sait Maden çevirisiyle)

Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı,1924 yılında yayımlandığında Neruda'yı bir anda Şili'nin en ünlü şairi haline getirirken, onu daha en baştan "aşkın açıksözlü ve şehvetli sözcüsü" kılmıştır. Genç âşığın başlardaki yoğun tutkuları sonraki şiirlerde yerini melankoliye bırakır. Aşk ilişkilerine dair hatıraları, Şili'nin güneyindeki bakir doğaya ilişkin hatıralarına karışır. Neruda, kadını doğayla bir tutan aşk şiiri geleneğini alıp "kozmik boyutlara" taşımıştır. Onun şiirinde kadın, evrenin gerçek gücüdür.

Son derece özgün ve incelikli imgelerle, eğretilemelerle bezeli bu şiirler, hiç kuşkusuz, bugün hâlâ dünyanın dört bir yanındaki âşıkların ve şairlerin esin kaynağıdır.

PABLO NERUDA (1904-1973): Asıl adı Neftalí Ricardo Reyes Basoalto olan şair, Şili'nin Parral kentinde dünyaya geldi. 20. yüzyılın en önemli şairlerinden biridir. 1971'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. Bir demiryolu işçisi olan José del Carmen Reyes ile Rosa Basoalto'nun oğludur. Belki de babasının onu şiir yazma konusunda hiç teşvik etmemesinden Pablo Neruda takma adını benimsedi ve 1946'da bu adı resmen aldı. Neruda 1921'de öğrenimini sürdürmek ve Fransızca öğretmenliği yapmak üzere gittiği Santiago'da bohem bir hayat sürdü. İlk kitabı *Crepusculario* (Akşam Alacası) 1923'te yayımlandı. Ertesi yıl, onu *Veinte poemas de amor y una canción desesperada* (Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı) izledi. Şairliğini diplomatlık mesleğiyle bir arada sürdürdü. 1936'da başlayan İspanya İç Savaşı sırasında Cumhuriyetçilerle dayanışmasını yansıtan *España en el corazón* (Yürekteki İspanya) adlı şiir kitabını Cumhuriyetçiler cephede yayımladı. En önemli yapıtlarından biri, tarihsel ve epik çağrışımlarla dolu uzun şiiri *Canto general*'dir (Evrensel Şarkı). Hayatının son yıllarında kanserle boğuşan Neruda, 1973'te dostu Devlet Başkanı Salvador Allende'nin katledildiği askeri darbeden on iki gün sonra hayata gözlerini yumdu.

9 786053 322450

14 TL